

Doc. MUDr. Michal Kršek, CSc.
3. interní klinika VFN a 1. LF UK Praha
U nemocnice 1
128 08 Praha 2

V Praze dne 25. 5. 2006

OPONENTSKÝ POSUDEK DOKTORSKÉ DISERTAČNÍ PRÁCE

Téma: Úloha leptinu, rezistinu a ghrelinu v patofyziologii mentální anorexie
Autor: RNDr. Ivana Dostálová
Školitel: RNDr. Jara Nedvídková, CSc.
Konzultant: Doc. RNDr. Stanislav Vybíral, CSc.

Předkládaná disertační práce má rozsah 61 stran včetně obsahu, seznamu zkratk a obrazových příloh a bez příložených původních prací autorky. Vlastní práce se skládá celkem ze 7 částí: abstraktu (1,5 strany), cílů (1,5 strany), úvodu (29 stran), výsledků a diskuse (3 strany textu, který je komentářem k pěti vloženým publikacím autorky se samostatným číslováním stran), závěrů (1 strana), seznamu použité literatury včetně relevantních publikací autorky (12 stran) a seznamu publikací autorky (2 strany) a 2 obrazových příloh. Disertační práce je psána v anglickém jazyce. Na tomto místě bych rád vyzdvihl velmi vytříbenou angličtinu svědčící pro to, že autorka tento jazyk zvládá na velmi vysoké úrovni. Níže uvádím rozbor jednotlivých částí disertační práce:

1. Abstrakt je stručný a jasný. Jediné, co mu lze vytknout je to, že se jedná spíše než o abstrakt v pravém slova smyslu o velmi stručný úvod celé disertační práce. K abstraktu bych měl jednu doplňující otázku.

a) Je skutečně literárně doloženo, že je mentální anorexie psychiatrickým onemocněním s nejvyšší mortalitou, vyšší než například depresivní porucha?

2. Cíle disertační práce jsou jasně a stručně formulovány a nemám k nim žádnou významnější připomínku ani otázku.

3. Úvod

3.1. Mentální anorexie. V první části úvodu je velmi výstižně a podrobně charakterizována mentální anorexie a to jak klinicky, tak laboratorně včetně podrobného

rozboru zjišťovaných endokrinologických poruch a odchylek. K této části bych měl jednu doplňující otázku.

a) Ghrelin kromě regulace příjmu potravy a řady dalších účinků je také potentním stimulatorem sekrece růstového hormonu. U mentální anorexie jsou sérové/plazmatické koncentrace ghrelinu zvýšené, stejně jako koncentrace růstového hormonu. Myslí si autorka, že se to může být způsobeno přímým stimulačním účinkem ghrelinu na sekreci růstového hormonu?

3.2. Leptin. Ve druhé části úvodu je charakterizován leptin od jeho objevení, přes sekreci a biologické účinky až po jeho biologický význam. Dobře a podrobně jsou charakterizovány změny sekrece leptinu za různých patologických stavů, včetně mentální anorexie. K této části mám jen drobné formální připomínky: je používána zkratka HP- (str. 22 dole), aniž by byla v předchozím textu vysvětlena, dále „HPA“ osa je osou nikoliv hypothalamo-hypofýzo-adrenální (i když je to tak v některých publikacích uváděno), nýbrž správně osou hypotalamo-hypofýzo-adrenokortikální (str. 22, poslední řádek). Dále pak některé drobné gramatické připomínky: „widespread“ je vhodnější psát jako jedno slovo – adjektivum (str. 17 dole), namísto „On contrary“ by mělo být správně „On the contrary“ (str. 22, ř. 11), namísto „hematopoesis“ správněji a jednotně s dalším textem „hematopoiesis“ (str. 24, ř. 28).

3.3. Ghrelin. V této části, analogicky s podkapitolou o leptinu autora popisuje ghrelin od jeho objevení, přes strukturu, biologickou účinnost až po rozbor změn za různých fyziologických a patologických situací. K textu této části mám následující drobné připomínky: ...orexigenic counterpart to leptin and insulin... - inzulín není peptidem anorexigenním jako leptin, ale naopak orexigenním (str. 31, ř. 7), NPY a AgRP – zkratka je používána, aniž by byla v předchozím textu vysvětlena (str. 31). K této části bych dále měl následující doplňující otázky:

a) Autorka popisujete, že oktanoylace na serinu v pozici 3 je nezbytná pro biologickou aktivitu ghrelinu. Je tomu opravdu tak? Má ghrelin postrádající oktanoylovou skupinu nějaké biologické účinky?

b) Myslíte si, že na regulaci sekrece ghrelinu se podílí větší měrou glukóza nebo inzulín?

c) Existují v lidské medicíně nějaké stavy s patologicky výrazně zvýšenou sekrecí ghrelinu a nebo naopak výrazně patologicky sníženou sekrecí ghrelinu?

d) Pokud je ghrelin skutečně tak důležitým hormonem pro regulaci příjmu potravy a sekreci růstového hormonu, jak vysvětlíte, že myši s „knock-out“ genem pro ghrelin nejsou fenotypově prakticky nijak postižené?

3.4. Rezistin. Zde je opět poměrně podrobně a výstižně popsán rezistin od jeho objevení, přes strukturu a mechanismus účinku až po jeho biologické účinky a charakterizaci jeho změn za různých fyziologických a patologických okolností. Tato kapitola je pro účely předkládané práce dostačující až vyčerpávající. Na druhou stranu je oproti kapitolám věnovaným ostatním adipocytokinům/hormonům disproporcionálně kratší i přes to, že fyziologická úloha rezistinu je možná nejkontroverznější z nich.

4. Výsledky a diskuse. Tato část obsahuje v základních bodech velmi stručně shrnuté vlastní výsledky. Všechny tyto výsledky jsou však podrobně doloženy v pěti příložených publikacích, z toho již tři práce byly publikovány v renomovaných zahraničních časopisech, dvě byly odeslány k publikaci. Ve všech publikacích jsou podrobně popsány všechny experimenty, metodika, výsledky a diskuse, takže lze akceptovat, že práce samotná nemá samostatnou část věnovanou metodice a samostatnou diskusi. K publikovaným pracím bych měl jednu důležitou metodologickou otázku:

a) Autorka sama v textu uvádí, že mentální anorexie je charakterizována ztrátou tukové tkáně. Tato ztráta jistě není ve většině případů absolutní, nicméně právě v oblasti podkoží na břiše u pacientek s těžkými formami mentální anorexie je tukové tkáně naprosté minimum. Byla, a pokud ano, tak jakým způsobem, kontrolována pozice mikrodialyzačního katétru tak, aby bylo ověřeno, že jsou skutečně měřeny parametry v podkožní tukové tkáni?

5. Závěry. Tato část shrnuje dosažené výsledky a jejich případné výstupy střídavým a realistickým způsobem.

6. Literatutra. Zahrnuje rozsáhlý výčet použitých publikací. Jejich množství a složení je adekvátní a je dokladem toho, že se autorka dobře orientuje v dané problematice a že podkladem toho je studium literatury včetně schopnosti vybírat z velkého množství prací ty nejdůležitější.

7. Seznam publikací autorky. Autorka uvádí celkem 12 publikací, z toho 7 původních prací, 2 přehledové články a další 3 původní práce odeslané k publikaci. Kromě toho je uveden počet abstrakt, kterých je celkem 23. Ze 7 původních prací je 6 publikováno v zahraničních časopisech a jedna v českém časopisu s impakt faktorem. Ve dvou z nich je RNDr. I. Dostálová první autorkou. Složení publikovaných prací svědčí o důrazu autorky na jejich kvalitu a je důkazem jejích vědeckých kvalit.

Závěrem lze konstatovat, že paní RNDr. Ivana Dostálová předložila disertační práci velmi vysoké kvality jak po stránce vědecké, tak po stránce formální, která obsahuje řadu nových a významných poznatků pro fyziologii a patofyziologii příjmu potravy, regulace energetické homeostázy a noradrenergní regulace lipolýzy v podkožní tukové tkáni. Práce dokládá schopnost autorky samostatně vědecky pracovat a je doložena publikacemi včetně několika publikací v renomovaných zahraničních časopisech s vysokým impakt faktorem. Doporučuji proto komisi tuto disertační práci přijmout a doporučit RNDr. I. Dostálové udělení titulu Ph.D. za jménem.

Doc. MUDr. Michal Kršek, CSc.